

9. Az Ecclesia Pintzéiben Három Boros Hordo, égyik 37 vedres, más kettő Negyvenesek. Egy tserefából készített Szőlő Nyomo Kád; égy Vedres tseber fenyő dészkából való. NB. Ugyan az Eccla Pintzéiben vagnak két derék vas Lántzok, égyik Karikájával és Horgával égyütt 48, a' másik 38. szemekből állok.⁷

Jegyzetek

- ¹ Lázár 144.
- ² Lázár 144–145.
- ³ Lázár 145.
- ⁴ Lázár 145–146.
- ⁵ Lázár 146.
- ⁶ Lázár 146.
- ⁷ Lázár 147.

GYERŐ DÁVID

AZ IFJÚSÁGI EGYLET HELYE EGYHÁZUNK KÖZÖSSÉGÉBEN*

Bibliai mottó: 1 Tim 4, 12: „Senki ne vesse meg a te ifjúságodat: ezért pedig te légy példa a hívőknek a beszédben, a magaviseletben, a szeretetben, a léleken, a hitben, a tisztaságban.”

I. Egyértelmű tény, hogy az ifjúsággal való foglalkozás a huszadik század végének egyik legsürgetőbb kérdését állítja a felnőtt világ elé. A probléma gyökere nyilván nem századunkban, hanem sokkal korábbi időkben keresendő. „A világ ma nehéz időket él meg. A mai fiatalok nem törődnek semmi más-sal, csak saját magukkal. Nincs bennük tisztelet az idősek, a hagyományok iránt, türelmetlenek minden korláttal szemben. Úgy tesznek, mintha mindent tudnának, mindenki más ismeretét badarságnak tekintik. A lányok aztán egyenesen elnöietlenedtek, szerénytelenek, közönségesek beszédükben, viselkedésükben és öltözetükben egyaránt.” E szavakat például egy Péter nevű keresztény szerzetes vetette papírra 1274-ben. A nemzedékek közötti nézeteltérés nem a XX. század szüleménye. Már maga Arisztotelész így kesereg i. e. 300 körül: „Akárhányszor szemügyre veszem az ifjúság életmódját, elborzadva esek kétségbe az emberi civilizáció jövőjét illetően.”

És a mai Péterek és Arisztotelészek, a felnőtt társadalom egyedei is hányszor arra figyelmeztetik gyermekeiket, hogy legyenek jók és viselkedjenek már egyszer úgy, ahogy kell, úgy, ahogy illik - de amit valójában a szavaik mögé rejtenek, az az, hogy viselkedjenek felnőtt módjára. Úgy, ahogy nyilván

* Elhangzott az 1998. 4. negyedévi lelkeszi értekezletein

nem tudnak, mert nem tudhatnak: mivel a serdülő vagy a fiatal nem felnőtt, természetszerűen nem élhet vagy viselkedhet felnőtt módjára. Ők, a fiatalok, a fejlődés folyamatának vannak alávetve értelmileg, lelkileg, érzelmileg, társadalmilag egyaránt. Két világ törvénye között vergődnek: már nem gyermekek többé, akik szüleik védő szárnyai alatt éljék mindennapjaikat, s még nem is felnőttek, akik szükségét érzik annak, hogy megtegyék az első lépéseket személyes függetlenségük felé a buktatók elkerüléséhez szükséges tapasztalatok hiányában is.

Hányszor sóhajtanak fel a mai felnőttek rebegő hangon: „Bárcsak újra annyi időös lehetnék, mint ők!” „De - teszik hozzá egyesek - tudjam is mindazt, amit ma tudok!” Az élet azonban nem így működik. Az élet úgy működik, hogy ahogy annak idején ők nem fogadták meg szüleik tanácsait, ugyanúgy a mai fiatalok sem fogadják meg a sokszor egyébként jóindulatú útbaigazításokat, mert a létezés egy tanulási folyamat, amelyben a tanulási tapasztalatoknak minden ember esetében személyeseknek kell lenniük. Minden embernek birtokolnia kell a saját létét, bármilyen fájdalmas árat fizessen is néha érte.

A primitív emberi közösségekben a serdülőkor elérését nagy ünnepély koronázta: akkor léptek be, jelképesen, a felnőttek világába. A fiúk mesterséget tanultak apjuk oldalán, vadászni mehettek a többi férfival. A leányok betekintést nyertek az asszonyi munkákba, gyakorolni kezdték a jellegzetes női tevékenységeket. A gyermekkorból felnőtt korba való átmenet eme ünnepi jellege a zsidó vallásúak között a mai napig élő hagyomány, a fiúk tizenhárom éves korukban a barmitzpha napján lesznek legényekké. A protestáns keresztény hagyományban a konfirmálás, mint hitbeni megerősödés időpontja is éppen e határ-évszámra tevődött.

A modern ipari társadalom azonban, mivel jobban képzett munkaerőre van szüksége, mivel minél sokoldalúbb embert kíván „a gátra”, jelentős változásokat hozott abban, hogy a fiataloknak hogyan kell megélniük ezt az átmeneti időszakot. Ami annak idején önmagától működő, természetes, azonnali változás volt, ma akár tíz évig is eltartható válság lett. Az amerikai társadalomban például tíz évesen mindenki büntethetővé: tetteiért felelőssé válik, tizenhárom évesen már végezhetnek bizonyos munkákat, tizennégyben már tiltott filmeket is megnézhetnek, kocsmába mehetnek, tizenhatban otthagyhadják az iskolát, dolgozhatnak két napot egy héten, motorkerékpárt vezethetnek, cigarettát vásárolhatnak, étkezés közben alkoholt ihatnak, szülői beleegyezéssel családot alapíthatnak. Tizennyolc évesen aztán akárhogy is köthetnek házasságot, szavazhatnak, alkoholt ihatnak, ahol akarnak, huszonegyben pedig már választhatók is.

A modern emberiség nem csinált egyebet, mint az ifjúságot egy jól elkülöníthető osztályba szorította. És hogyan működik az osztályok élete? Természetszerűen kialakítja magának saját identitását és kultúráját. Azt, ami olyan világosan nyomon követhető tagjainak öltözékén, zenéjén, amit játszanak, a módon, ahogyan viselkednek. Ötven évvel ezelőtt ez a fogalom: ifjúsági kultúra, nem létezett. Még a hírhedt hatvanas években sem volt ennyire jelen az emberi társadalomban, mint ma. S a vele való foglalkozás legnagyobb sürge-

tője éppen jelenléte: aki a mai világban mai emberként mai közösségben akar élni, nem kerülheti el a vele való szembenézést.

Hány felnőtt sóhajt sokszor vágyakozva az égre: „De szeretnék újra fiatal lenni!” De vajon valóban így van-e? Vissza tudnak-e igazán emlékezni arra, hogy milyen is volt? James Dobson írja ifjúsági problémákkal foglalkozó könyvében: „Hogy szeretnék-e újra fiatal lenni? Nem, köszönöm, nekem egyszer elég volt. Igaz, hogy általában minden ember fiatal akar maradni, de nem annyira fiatal. És miért nem? Mert nagyon sok felnőtt úgy gondol vissza serdülő éveire, mint élete legfeszültegteljesebb, legfenyegetőbb időszakára.”

Fiatal éveit alatt az ember bizony tele van kérdésekkel és bizonytalansággal. Fizikai változásokat kellene megértsen: fejlődő nemiségét, amelynek nyomon követése idegességgel, nemegyszer büntudattal tölti el. Kiszolgáltatottság-érzése van a megjelenése, kinézete miatt, a képtelenségért, hogy nem tudja jól kifejezni magát. Jövőjét szemlélgetve, ott áll előtte az egész élet, mihez kezdjen vele, és mihez kezdjen saját magával? Ott van a másik nem képviselője, a lányokhoz vagy a fiúkhoz fűződő kapcsolata - az egyik percben semmit sem jelentenek neki, a másik percben már úgy érzi, szinte mindent a világon. Amikor végre sok idegesség után ráveszi magát, hogy hozzuk szólni, hangja éppen változási időszakában van, és idegenül, nevetségesen hangzik. Ott vannak a pattanások, amint egy valahogy elmúlik, nyomában három ugrik ki rögtön. Vajon a felnőtt világ emlékszik-e minderre? És valóban újra akarná-e élni mindezt? Ha mindenki jól átgondolná a kérdést, aligha valószínű. Ami azonban igenis valószínű, sőt valós tény, tapasztalati ismeret: az embernek mindig nehéz lesz elfogadni a fejlődő világ változó valóságait, közöttük különösen „a mai fiatalságot.”

Éppen ezért annyira fontos az olyan jellegű tevékenység felkarolása, amely e probléma gyökerének a megkeresése, és a vele való foglalkozás során meg kívánja változtatni az előbbihez hasonló véleményeket. Éppen ezért annyira időszerű közzétenni a kétezer éves bibliai felhívást ma is: „Senki ne vesse meg a te ifjúságodat. Éppen ezért te légy példa a hívőknek a beszédben, a magaviseletben, a szeretetben, a léleekben, a hitben, a tisztaságban.” A felhívás kettős: egyrészt az ifjúsággal szembeni elvárásait fogalmazza meg, másrészt pedig a világnak ezen ifjúsággal szemben tanúsított magatartását. A kérés azonban fordítva is ugyanannyira igaz, főként ha az ifjúság szemével nézzük a dolgokat, és az ő fülével hallgatjuk a felhívást: Azért ne vesse meg senki a te ifjúságodat, hogy így, meg nem vetve, szabadon, értelmesen, szépen élve példa lehess az egész világnak a beszédben, a magaviseletben, a szeretetben, a léleekben, a hitben, a tisztaságban.

Mi tartozik az eddig elmondottakból különösen a vallásos közösségekre? Egyértelmű, hogy az egyházban, a nagybetűs, huszadik századvégi keresztény Egyházban, sok egyéb mellett valami nagyon hiányzik: a fiatalság, még akkor is, ha igenis beszélhetünk ODFIE és IKE-sikerekről, munkáról, fejlődésről. Az egyház mint vallásos közösség nem száll szembe a jelen ifjúsági kultúrájával - csak éppen azzal van a gond, amit általában kér ettől a kultúrától: a vallásos nagykorúságot. S azzal, amit ajánl: heti egy alkalommal egy zsoltárokkal és imádságokkal fűszerzett istentiszteleti alkalmat, ami az ember lelki fel-

nőtségéről és vallásos nagykorúságáról beszél - de nem foglalkozik a még kibontakozóban levő vallásossággal, az éretlen lelkekkel, a kiskorú érzelmekkel.

Érdekli-e egyáltalán a vallás, a valláserkölcsei életforma a mai fiatalságot? A nemrég lezajlott teológiai inázetzi felvételi keserű eredménye, amikor a meghirdetett négy főhelyre három jelentkező akadt, továbbá a templompadjainkból kivilágló fejek túlnyomó felhérése vagy szürkesége igenis napirenden tartja az unitárius egyházközösséggel e kérdéssel való foglalkozást. A mi válaszuk az, hogy igen, érdekli, de sajátos módon: fiatalosan. Érdeklí őket a lelki kérdéskör, a költészet, a zene, a szellemiség, az igazság keresése, a természet, a szórakozás - s ami nem érdekli, az pedig az az egyház, amely állandóan azt mondja nekik: „Miért nem nőtok fel már egyszer végre? Miért nem viselkedtek és gondolkoztok érett emberek módjára? Miért nem váltok már nagykorúvá?” Az a felnőt közösség, amely ugyanakkor nem mindig adja meg nekik a kellő teret, sem lehetőséget, sem segítséget, sem eszközöket a lelki és szellemi nagykorúsodáshoz. Bizony a világ túl sok időt és energiát eltölt azt magyarázva kora ifjúságának, hogy mit kellene hinnie, és hogyan kellene viselkednie - de bizony túl keveset figyel arra, hogy őik mit hisznek, és miért viselkednek úgy, ahogy.

W.E. Channing írta a múlt század közepén: „A vallásos nevelés fő célja nem az, hogy a mi gondolkodásmódunkat rájuk bélyegezzük, hanem, hogy az övéket felébresszük; nem a mi szeméinkkel kell nézniük, hanem a sajátjukkal látniük; nem konkrét tudást kell beléjük ömlesztetni, hanem az igazság forró szeretetét; nem külső rendszerességet formálni bennük, hanem belső rugókat megmozgatni.” Úgy kell a vallást, a hitet a fiatalok elé tární, ahogyan őik azt el tudják fogadni, még akkor is, ha ez csupán beszélgetést jelent körben ülve egy égő gyertya mellett. Úgy kell a vallásos nevelést felfogni, mint személyes, lelki fejlődést, amely a bölcsőtől a koporsóig tart, nem a keresztelestől a konfirmálásig, s aztán a felnőttség állapotában újra, amikor esküdni jön vagy gyermekét keresztelni hozza.

A fiatalságot mindig úgy és abban az állapotban kell elfogadnunk, ahogy és amelyben vannak. Ha problémákkal küszködik, ha választás előtt áll, ha helyét keresi, ha döntésre képtelen, segítsük valamilyen döntéshez, de tiszteletben tartva személyiségét és lehetőségeit. Ne féljünk, ne unjuk, ne tartózkodjunk hozzájuk szólni, tanácsokat adni: az aránylag kevésbé jó döntés is jobb, mint a döntési képtelenség. Ebben a hozzájuk fűző viszonyunkban az ifjúságot sose vizsgáljuk önmagában, hanem teljes környezete összefüggéseiben, egész élete valóságában. Óvakodjunk az elsietett és kimondott ítéletektől: ne a magunk, hanem az őik szükségletei szerint gondolkodjunk. Célunk végső soron nem lehet más, minthogy ne legyen ránk állandóan szükség. Úgy nevelni őket, olyanná fejleszteni személyiségüket, kultúrájukat, vallásos hitüket, hogy egy idő után a saját lábainkon megállva élhessék életüket, bábáskodások és irányítgatások nélkül. De amíg ezt elérik, addig igenis ott a helyünk mellettük, előttük, körülöttük.

A fiatal évek alapvetően formáló szereppel bírnak. S ha egy közösség, jelen esetben egyház nem tulajdonít nekik kellő fontosságot, saját vesztére te-

szi. Joseph Priestley szerint „a mindenkori társadalomnak olyan politikusai, háborúi és ifjai vannak, amelyeneket megérdemel.” „A mindenkori egyháznak olyan jövője lesz, amilyent biztosít magának” - teheti hozzá a mai értelmező. Éppen ezért kellene azon lenni, hogy az ifjak számára az egyházban otthon teremtsen. Hogy mivel? A felnőttek válasza lehet néma, lehet tanácstalan, nem megfelelő - de a kérdés túl fontos ahhoz, hogy ne tegyék fel. Az ifjúság túl fontos erő ahhoz, hogy tovább mellőzzék. Az az ifjúság, amelynek sok mondanivalója van, sok olyan értéke, amivel másokat taníthatnak. Figyeljen hát rájuk mindenki türelemmel és szeretettel, ne értük: ki-ki önmagáért. Ne vesse meg őket senki az ő ifjúságukért, még akkor se, ha sokszor nem a más elképzelései szerint élnek. Ne feledjük: mindenkinek a saját elképzelése szerint kell élnie, s akkor igazán kedves Isten előtt. S akkor lesz példa a világnak a beszédben, a magaviseletben, a szeretetben, a lélekben, a hitben, a tisztaságban.

II. Eme elvi bevezetés után ugyanilyen fontos megvizsgálni néhány alapvető gyakorlati kérdést: melyek azok az elvárások, amelyeket az ifjúság maga vár el az egyházközségtől, mint felnőtt közösségtől, és melyek azok, amelyeket az egyházközség, annak vezető lelkésze és tagjai támaszthatnak az ifjúsági egylettel szemben. A következőkben nem az ODFIE hivatalos álláspontját fogalmazzuk meg, a téma felvetésének nem ez a célja. Mi az emberi szabadságot, a szabad akaratot, a lelkiismeretet hirdetjük, és nem próbáljuk másra kényszeríteni a mi hivatalos álláspontunkat, kivéve azokat a végső eseteket, amikor igénybevétele elkerülhetetlen.

1. A DF Ifjúsági Egyletek *jellege*: egy ifjúsági csoport, unitárius vallásos jelleggel. Mivel Dávid Ferenc egyletről van szó, az egyházalapító Dávid Ferenc szellemiségét is kell tükröznie, többek között azt a reformatori munkásságot, amely mindig kész megújulni úgy, ahogy az eszményi célok megkívánják és ahogy a lehetőségek megengedik; a megújulás lényege, az unitárius vallásos jellegnek, mint tartalomnak új kifejezési, érvényesülési, megnyilvánulási formát találni. Még pontosabban olyan keretet létrehozni, amelynek tevékenységei által ez az unitárius jelleg a fiatalok életébe beépül. Van egy alapszabályzat, vannak működési szabályzatok, amelyek körvonalazzák az alapelveket - de a legalapvetőbb elv az kell legyen, hogy minden helyi egylet esetében az ifjak szükségleteiből kell kiindulni, s az általános elveket csak a lehetőségek szerint érvényesíteni.

2. A DF Ifjúsági Egyletek *célja*: öntudatos, fejlett, érett egyéniség kialakítása. Hitünk szerint ennek megfelel az unitárius ember-ideál, ezért célunk öntudatos unitáriusok nevelése. Egyrészt: biztosítani az egyház jövőbeli tagságát, az unitárius vallás fennmaradását, értékeinek a jövőbe való átmentését. A jelenben segíteni az egyház meglévő struktúrái között végbemenő tevékenységet: megtartani az alapvető hagyományokat, másokat átalakítani és kiegészíteni a szükségletek és kívánalmak szerint. A jövőre nézve pedig új vért, új energiát, új elgondolást bevinni az egyház életébe - szellemi és fizikai szinten. Vállalni a felelősséget, a tisztségeket, végezni a munkát.

Másrészt: éppen ennek érdekében, olyan lehetőségeket teremteni, ahol az ifjúság jól érzi magát, és értelmesen, öntudatosan és eredményesen megélheti fiatalágát. Ennek rendjén mindig az ifjúság szükségleteiből kell kiindulni:

a velük való foglalkozást úgy kell elkezdni, ahogy nekik az a legmegfelelőbb. Először általánosabb jellegű kérdésekkel foglalkozni, időt adni egymás megismerésére, könnyebb fajsúlyú, játékos, szórakoztató tevékenységekkel „lépre csalni” őket, s amikor már állandósult működés, választott vezetőség és konkrét elképzelés áll előttük, akkor mélyíteni, komolyítani, szélesíteni a foglalkozások jellegét. Nem egy ifjúsági csoport összetöréséről hallottunk olyan értelemben, hogy a lelkész „Mi keresztény ifjúsági csoport vagyunk!” felkiáltással csak a bibliát magyarázza olvadásig. Ha megöljük a fiatalokat dogmatikával, a bibliai dolgokkal, akkor eleve ellökjük magunktól. A vallásos dolgokkal való foglalkozást is a fiatalok vallásos igénye szerint kell megközelíteni: először óvatosan, könnyebb fajsúlyú tevékenységekkel - gyertyagyújtás, éneklés, közös imádság, elmélkedés -, aztán, ahogy fokozatosan hozzászoknak a vallásos cselekményekhez, úgy lehet gazdagítani, mélyíteni azok táráit.

3. A DF Ifjúsági Egyletek *státusa*: az unitárius egyházközségek szerves részeként, annak keretében, támogatását élvezve működő ifjúsági csoport. Ebből következik, hogy téves az elgondolás, amely az egyházközség vezetőségének mindenképpen alá akarja rendelni az ifjúsági egyletet. Mellérendelt és nem alárendelt szerepe van, úgy, ahogy a nőszövetség is működik. Az ifjúsági egylet tagjai akarata és közös elképzelése szerint működik. Választott vezetősége azért van, hogy az egylet ezt a közös akaratot minél könnyebben kivitelezhesse. A vezetőség fő célja megszervezni és hatékonyá tenni a működést: ennek során övé a dicséret vagy az elmarasztalás, de övé a felelősség és a munka fő része is.

4. A DF Ifjúsági Egyletek és a *lelkészek* viszonya: a tapasztalat egyértelműen azt igazolja, hogy azok az egyletek működnek a legeredményesebben és a legegészségesebben is, ahol a lelkész állandó jelleggel szemmel tartja az egylet működését, és abba tanácsadói minőségben kapcsolódik be. Általában a lelkészek úgy tudnak segíteni, hogy benne élve a közösségben, sőt annak vezetőiként tudják, hogy melyek az elvárások az ifjúsági egylettel szemben: kitöltik azt az űrt, ami az idősebb és a fiatalabb korosztály között van, összekötő kapocsként szerepelhetnek az egylet és az egyházközség többi tagja között. Nagyon sok esetben a lelkész véleményétől és magatartásától függ, hogy az egyházközség hogyan értékeli az ifjúság működését: éppen ezért a hozzáállás többszörös felelősséggel jár.

A lelkész tanácsadói minőségére még a mintaegyletek esetében is szükség van. Jelenléte és segítsége azonban egyenesen elengedhetetlen az induló vagy még működése kezdeti szakaszában növekedő egyletek esetében: elképzeléseivel, tapasztalatával, tudásával alapvetően meghatározhatja az egyletek bizonytalan lépéseit, s beindíthatja azt az egészséges fejlődő folyamatot, amely a közösség és munkája megszilárdulásához vezethet. Ilyenkor jelenlétére, konkrét vezetésére mindenképpen szükség van. A megszilárdulás után a lelkész szerepe azonban egyáltalán nem szűnik meg: ahogy az egylet lassan saját lábára áll, úgy vonul vissza fokozatosan az irányítói szerep, de sohasem lenne szabad teljesen visszavonulni. A fő cél az egyletek önállósulása, de a szemmel kísérés, az állandó tanácsadás a lelkész mindenkori feladata kellene legyen.

Elméletileg mindez igen szépen hangzik: a gyakorlatban azonban sok esetben eme eszményi állapot elérése számos akadályba ütközik. Ennek az akadályoztatásnak a leggyakoribb okai a következők:

A lelkeszi munka során sok esetben szükség lehet a fiatalság segítségére, véleményére, hozzáállására: közmunkák, istentiszteleti alkalmak, megemlékező műsorok esetén mind felhasználható a fiatalság ereje, tehetsége - de ez csak akkor működik igazán eredményesen, ha a lelkes és ifjai között felhőtlen viszony van. Mivel a lelkes mögött ott van sokszor egy egész élettapasztalat, de mindenképpen több, mint az ifjúság esetében, ezért elsősorban az ő viszonyulásán, hozzáállásán, segítségnyújtásán épül fel az ifjúság iránti elvárások egész serege. Ha a lelkes közkedvelt, sőt szeretett személy az ifjúság szemében, szinte bármit megtesznek érte. Ellenkező esetben a fiatalság viszonyulása elmarasztható, sőt közömbös, nemtörődő, nem egyszer ellenséges magatartás lesz.

A lelkes ne próbálja fentről kezelni, lekezelni az ifjúsági csoportot: inkább épüljön be annak tagjai közé. A kérdésfelvetés ne „Én ezt így gondolom és nektek és ezt kell csinálni!” legyen, hanem inkább „Na, pajtások, mit kellene csinálni? Gyertek, üljünk le és beszéljessünk.” Így mindenki hasznosnak érzi magát, és megtalálja a maga helyét. Ez egyáltalán nem jelenti a vallásos vezetői önértzet, a lelkeszi hatalmi státus megcsorbitását: egészséges körülmények között a lelkes végig megőrizheti természetesen vezetői szerepét anélkül is, hogy állandóan hangoztatná azt, vagy távolságtartó, a tisztességet erőltetetten is kikövetelő magatartása lenne.

Ha a lelkes azért szervezi meg az ifjúsági egyletet, hogy amikor majd a Püspökség számon kéri, akkor tudja felmutatni az ott folyó ifjúsági tevékenységet, akkor eleve rossz síkon indul. Ha nem jó szívvel áll oda, és nem azért dolgozik, hogy egyrészt az ifjúsági egylet jelen legyen az egyházközség életében és arra pozitív irányban hasson, másrészt pedig magának az ifjúságnak új lehetőségeket nyisson, addig még meg nem élt tevékenységeket, amelyek gazdagítanák és fejlesztenék őket, akkor értelmetlen az egész.

Az egyleti munka következetességet kér a vezetőtől. Ha meg van határozva az ifjúsági tevékenység körülménye, akkor a vezetőnek éppen ne legyen más dolga. Észreveszik, s ha többször előfordul, a bizalom elvesz, a lendületet megtöri, és sok erőfeszítésbe kerül, hogy visszaszerezze bizalmukat. Állandóan érezzék a jelenlétét, mint őket segítő, támogató erőt - talán így foglалható össze a lelkes viszonyulásának kérdésköre.

5. A DF Ifjúsági Egyletek és a *keblitanács* viszonya: az ifjúság csak úgy tud tevékenyen részt vállalni az egyház jövőjének kiépítésében, ha maga az egyház ehhez a munkához teret és lehetőségeket biztosít neki. Ilyen téren nem elég a fiatal házások helyenkénti bevonása a döntéshozatalba: ezt a bevonást már a serdülőkor után, a fiatalság éveiben is meg kellene kezdeni. Konkrétan ez azt jelentené, hogy a keblitanács minden munkáulésére hívja meg a helyi ifjúsági egylet vezetőjét vagy e célra az ifjúság által kijelölt személyt. Az ifjúság képviselőjének jelenléte a keblitanácsban több szempontból is hasznos lenne: a fiatalságnak tudomása lenne az egyházközség valós életéről, ajánlataival, fiatalos meglátásaival az egyházközségi élet számos vetületé-

hez hozzájárulna, tájékoztatná a vezetőséget a fiatalság problémáiról, s mindez által szoktatná a fiatalságot az egyházközségi szervezeti élet jelenségeihez: ahhoz a szerephez, amelyet évek múlva éppen nekik kell átvállalniuk. Ebben az átvállalásban és a jövőbeli munka megalapozásában a fiatal korban megélt tapasztalatok alapvető fontossággal bírnak.

6. A DF Ifjúsági Egyletek és az *egyházközség* viszonya: mivel az ifjúsági egylet az egyházközség keretén belül, annak szerves részeként működik, az egyházközségnek kötelessége gondoskodni az ifjúság életének alakulásáról. Szellemi és lelki téren ez a gondoskodás a lelkes és a keblitanács fentiekben említett viszonyulásában képzelhető el. Az ifjúsági életet ezek mellett azonban alapvetően meghatározza az anyagi vetület is: az eredményes munkához az egyletnek pénzre van szüksége. Pénzszerzési lehetőségei eléggé változatosak, a tagsági díjtól az adóból leírható pénzbeli támogatásig (az ún. „szponzorizálásig”) sok formában áll előttük, de egyik alapvető változata éppen az egyházközségi támogatás. A gyakorlatban ez úgy képzelhető el, hogy az egyházközség évente egy bizonyos összeggel rendszeresen hozzájárul az ifjúsági egylet tevékenységéhez. Ezt a pénzbeli hozzájárulást akár költségvetésbeli tételként is fel lehet tüntetni. Emellett az anyagi segítségnek még számos formája áll az egyházközség előtt, például nagyobb lélegzetvételű ifjúsági rendezvények (köri találkozók, konferenciák) esetében anyagi adományok, természetbeni támogatások, elszállásolás, vendégfogadás.

Az egyházközség élete színesebbé, elevenebbé és gazdagabbá válik, ha megnyilvánulásaiban teret enged az ifjúság természetes kibontakozásának is. Itt gyakran tartózkodó viszonyulással találkozunk: a modern és hagyománytól eltérő gondolatoknak egy régi időkből érintetlenül megőrzött szférába való beáramlása iránt, amely azonban nem mindig ilyen egyoldalú és ellenséges irányultságú. A szélsőséges megnyilvánulásoktól eltérően a legtöbb esetben ezek az új elképzelések nem kívánnak egyebet, mint a mai emberi igények szintjére emelni a régi életforma tartozékait, s segíteni annak az átalakulás nehézségeiben: megpróbálni könnyeddé tenni az egyébként igencsak zökkenőkkel teli átformálódást. Az ifjúsági egyletek fiatalos lendületű és modern szellemű megnyilvánulásai és egész tevékenysége éppen ezért az egyházközség mai kívánalmak szerinti életmódjának egyik leghatékonyabb garanciáit képezik abban az értékelésben, amely elfogultság nélkül, természetesen és jóindulattal viszonyul hozzájuk. Az ifjúsági egyleteinkkel szembeni ilyen szellemű magatartás kialakítása egy olyan feladat, amely sok egyházközségünk előtt saját érdekében legsürgetőbb tennivalóként áll.

EGYHÁZ ÉS POLITIKA (II. rész)

VI. A miért politizáljunk kérdése sajátos erdélyi: számbelileg kisebbségi helyzetünkben

A III. fejezetben a *miért politizáljunk?* elvi és gyakorlati kérdéseit érintettem - általános megközelítésben. A következőkben a sajátos, ún. „kisebbségi politizálásunkról” lesz szó.

1. Bevezető

Minden emberi élet személyes és helyi. Minden helyi életnek megvan az egyetemes és nemzetközi távlatai, de egyedi körülményeivel egy területhez és annak társadalmi helyzetéhez kötött. Így életünket közösségeink kötelékeiben éljük.

Egyházunk, az egyetlen Erdélyben alapított **magyar történelmi egyházként**, amely „közös történelmi múltban élő, és ugyanazon nyelvet beszélő híveket tart és gondoz keretei között”⁴⁷, kötelességszerűen vállalja a nemzeti jelleget.⁴⁸

A nemzeti jelleg felvállalásából természetesen következik erdélyi magyar nemzetközösségünk sajátos létkérdései iránti felelősségvállalás: a meglévő közösségi jogaink védelme, és a megillető, de nem biztosított jogainkért folytatott küzdelem vállalása, ami elválaszthatatlan a politikától. Számbelileg kettős kisebbségi helyzetben létező erdélyi magyar unitárius egyházunknak van tapasztalata az elnyomatásból és jogfosztottságból, ami természetesen önvédelemre ösztönöz. Amennyiben **népegyház** maradunk, nem áll módunkban kitérni a hűség elől.

2. Fogalmi tisztázások

A politika - dolgozatom elején történt - általános meghatározását ki kell egészítenem a számbelileg kisebbségi helyzetből fakadó sajátos szempontokkal.

Eszerint a „**kisebbségi politizálás**”⁴⁹: a jogainkért vívott harc eszköze, s mint ilyen, természetesen nem pártharc, és nem úri huncutság, hanem alapvető szükséglet és kötelesség, jövőnk és létünk iránti felelősségvállalás.

Számbelileg kisebbségben élő nemzeti közösségünk védelmében fellépni (például a csendes etnikai tisztogatás ellen): politika fölötti dolog, elsősorban élettiszteltet. Aki létjogot véd, az több, mint politikus. A „kisebbségi politizálás” ösztönzője sohasem a hatalom, hanem az önvédelem.

- A **közösségi jog** meghatározása: az egy közösségben élő egyének személyes jogainak az eredője, ami több a személyes jogok többes számánál. Olyan sajátos jegyeket is tartalmaz, amelyek csak közösségben élhetők meg.

- A **kisebbség** fogalmának tisztázása:

Mi, erdélyi magyarok egy adott ország határai között *számbelileg kisebbségben élő nemzeti közösség* vagyunk. Tehát elsősorban közösség és nem kisebb-